

Llicenciatura de Ciències Polítiques i de l'Administració

Curs: 2001-2002

POLITICA COMPARADA II

Codi: 21.112

Nombre de crèdits: 6

2on Semestre

Professor: Dr. Josep Mª Sanahuja i Bonfill

OBJECTIUS

L'assignatura té com a objectiu l'estudi dels diversos sistemes polítics del món actual, quedant exclosos els de l'Europa Occidental i dels Estats Units ja vistos a Política Comparada I. Des d'aquesta perspectiva la matèria és d'una amplitud extraordinària i excedeix, de llarg, les possibilitats d'un curs acadèmic quadrimestral. El programa que es presenta té un caràcter obert i no pretén un anàlisi exhaustiu dels sistemes polítics sinó oferir una visió global i comparativa dels mateixos. S'han escollit dos àrees de fora d'Europa de importància estratègica per la vida política actual. En primer lloc, els sistemes polítics d'Amèrica Llatina. En aquest cas no s'analitzarà cap règim concret sinó les característiques generals i comunes d'aquesta àrea, amb especial incidència en l'actual problemàtica social i política d'aquesta regió del món i incidint en l'anàlisi comparatiu dels diversos països de la regió. Així mateix la temàtica d'Amèrica Llatina s'iniciarà amb l'estudi dels grans trets històrics del segle XX, imprescindibles per comprendre les actuals realitats polítiques del món llatinoamericà. En segon lloc, es procedirà a un anàlisi a nivell introductori dels sistemes polítics de l'Àfrica Subsahariana o Àfrica negra, com a forma per introduir-nos en les problemàtiques polítiques i socials dels països subdesenvolupats; en aquest cas també es procedirà a l'anàlisi de les característiques generals i comunes d'aquesta àrea.

TEMARI

TEMA 1.- ELS SISTEMES POLÍTICS D'AMÈRICA LLATINA

- 1.- L'herència colonial: latifundisme, caudillismes i caciquisme. Els règims oligàrquics.
- 2.- Desenvolupament econòmic i modernització: les economies agromineres exportadores (1870-1930). L'impacte del liberalisme.
- 3.- Revoltes i revolucions: la revolució mexicana.
- 4.- La crisi de 1929 i els seus efectes: canvis econòmics, socials, demogràfics i polítics.

- 5.- Els règims i els moviments populistes.
- 6.- El període de les revolucions: la revolució cubana, l'impacte del castrisme i els moviments guerrillers.
- 7.- Contrarevolució i militarisme: les dictadures militars.
- 8.- Les transicions a la democràcia a las dècades de 1980-1990.
- 9.- Els actors polítics i socials. Els moviments socials.
- 10.- Introducció a l'estudi de les institucions polítiques comparades.
- 11.- Partits polítics i sistemes de partits.
- 12.- Problemes actuals de consolidació de la democràcia.

TEMA 2.-INTRODUCCIO ALS SISTEMES POLÍTICS DE L'AFRICA NEGRA.

L'herència colonial i els diversos models de descolonització. Els règims polítics en l'etapa postcolonial: neocolonialisme i guerra freda. La falta de tradició democràtica i l'impacte del militarisme. El tribalisme, l'etnicitat i la difícil consolidació de l'Estat. Les recents transicions a la democràcia i les seves dificultats de consolidació. Tendències al centralisme i a la personificació del poder. Del sistema de partit únic al pluralisme moderat.

BIBLIOGRAFIA

TEMA 1.- AMÈRICA LLATINA

- ALCANTARA, M: **Sistemas Políticos de América Latina.** (2 vol.). Madrid. Tecnos, 1999.
- ✧ BETHELL, L. (ed.): **Historia de América Latina.** (vols. 9,10,11 y 12). Barcelona. Crítica. 1992-1997
- ✧ BOTELLA, J. ; SANAHUJA, J.M^a: **Centroamérica después de la crisis.** Barcelona. ICPS. 1998
- ✧ CARDENAL, A.S. ; MARTÍ, S. : **América central: las democracias inciertas.** Madrid. Tecnos. 1998.
- ✧ CARDOSO, F.H.; FALETT, E,: **Dependencia y desarrollo en América Latina.** México. Siglo XX. 1969.
- CASTAÑEDA, J. G.: **La utopia desarmada.** Barcelona. Ariel.1995.
- ✧ COLOMER VIADEL, A,: **Introducción al constitucionalismo iberoamericano.** Madrid. Ediciones de Cultura Hispánica. 1990.

- ↓ DABÈNE, O.: **Amérique latine, la démocratie dégradée.** Paris. Editions Complexe. 1997.
- ↓ GALEANO, E.: **Las venas abiertas de América Latina.** México. Siglo XXI. 1998.
- ↓ LAMBERT, J.; GANDOLFI, A: **Le système politique d'Amérique Latine.** Paris. PUF. 1987.
- ↓ LOPEZ GUERRA, L.; AGUIAR DE LUQUE, L: **Las constituciones de Iberoamérica.** Madrid. CEC. 1992.
- ↓ MALAMUD, C: **América Latina, siglo XX. La búsqueda de la democracia.** Madrid. Síntesis. 1992.
- ↓ PERELLI, C.; SONIA-PICADO, S.; ZOVATTO, D. : **Partidos y clase política en los noventa.** San José de Costa Rica. IIDH-CAPEL. 1995.
- ↓ O'DONNELL, G.; SCHMITTER, P.C. i WHITEHEAD, L. (comp.): **Transiciones desde un gobierno autoritario,** (4 volums.), Buenos Aires. Paidós. 1988.
- ↓ ROUQUIE, A: **Extremo occidente. Introducción a América Latina.** Buenos Aires. Emece. 1990.
- ↓ SKIDMORE, T.E ; SMITH,P.H.: **Historia contemporanea de América Latina. América latina en el siglo XX.** Barcelona. Crítica. 1999.
- TOURAINÉ, A: **América Latina. Política y Sociedad.** Madrid. Espasa Calpe. 1989.
- VAYSSIÈRE, P,: **Les révolutions d'Amérique latine.** Paris. Éditions du Seuil. 1991.

TEMA 3: ÀFRICA NEGRA

- AA.VV.: **L'Etat en Afrique: indigénisations et modernités,** Paris, Cahier du Gemdev, 1996.
- ALIBERT, J.: **Afrique contemporaine. Trente années d'Afrique,** Paris. La Documentation Française. 1995.
- BISELL, R.E. i RADU, M.E.: **Africa in the Post-Decolonization Era,** New Brunswick (USA). Transaction Books. 1984.
- BOURMAUD, D., **La Politique en Afrique,** Paris. Editions Montchrestien. 1997.
- COQUERY-VIDROVITCH, C., **Afrique Noire. Permanences et ruptures,** Paris. L'Harmattan, 1992.
- COUTROT, T. i HUSSON, M.: **Les destins du tiers monde. Analyses, bilan et perspectives,** Paris. Nathan. 1993.
- ELLA, J-M.: **L'Afrique,** Paris, L'Harmattan, 1994.
- GONIDEC, P.F, **Les systèmes politiques africaines,** Paris. LGDJ.1997
- GORDON, A.A. i GORDON, D.L.: **Understanding Contemporary Africa,** Londres. Lynn Rienner Publishers. Boulder R. 1992.
- INIESTA, F., **Kuma. Historia de Africa negra,** Barcelona. Edicions Bellaterra. 1998.
- M'BOKOLO, E., **L'Afrique au Xxe siècle. Le continent convoité,** Paris. Editions du Seuil.1985.
- PERRET, T.: **Afrique, voyage en démocratie,** Paris, L'Harmattan, 1994.
- WILLIAM ZARTMAN, I.: **Collapsed States. The Desintegration and Restoration of the Legitimate Authority,** Londres, Lynn Rienner Publishers. Boulder, 1995.

També són útils, tant pel seguiment de la l'evolució política i de la problemàtica dels diversos països estudiats com per a la realització del treball de curs, la lectura de revistes com **Le Monde Diplomatique** (en edició castellana o francesa), **Nesweek**, **Time**, **Le Nouvel Observateur**, **Le Courrier Internationale**, **The Economist** entre d'altres, o bé revistes d'àmbit regional com: **America Latina Hoy**, **Latin American Perspectives**, **Estudios Centroamericanos (ECA)**, **Revista Mexicana de Sociologia**, **Síntesis** o **Jeune Afrique**. Per a la realització del treball són útils els anuaris d'enciclopèdies de qualitat com per exemple la **Britànica**, l'**Universalis** o l'**Espasa Calpe**, així com reculls documentals entre els que destaquen:

AA.VV.: **El Estado del Mundo**. Madrid. Akal (hi han edicions anuals actualitzades d'aquesta útil obra que recopila la vida política de tots els països del món).

Keesing's Contemporary Archives (publicació mensual amb índexs semestrals i anuals molt complets on hi trobareu dades referents a resultats electorals, crisis i canvis de govern, política exterior i interior, etc., de tots els països del món i organitzacions internacionals).

Totes aquestes publicacions es troben a la Biblioteca de Ciències Socials i a la de la Facultat de Ciències de la Comunicació, o a l'Hemeroteca de la UAB.

AVALUACIO

L'alumne podrà escollir entre presentar-se a l'examen final de la matèria continguda al programa o fer un treball sobre un aspecte concret d'un sistema polític, o d'un anàlisi comparatiu entre dos o més sistemes polítics dels inclosos al programa. Els alumnes que escullin la segona modalitat hauran de comunicar el tema triat al professor i rebre el vist-i-plau (data màxima per comunicar-ho i rebre el vist-i-plau, el 31 de març). L'extensió del treball, sense contar els annexes documentals, serà de 30 pàgines mínim, format DIN A-4 a doble espai (30 línies per pàgina), i la data màxima de presentació serà l'últim dia de classe. Altres consideracions més concretes sobre l'estructura i el contingut del treball seran expressades a classe. L'assessorament i altres consultes sobre la realització del treball seran ateses a les hores de tutories, al despatx del professor.